

Liberális beszédírók segítésére

Nemzeti ünnepünk alkalmából – kisebb-nagyobb közösségekben – összegyűlünk, hogy emlékezzünk a márciusi ifjakra, ama esős tavaszi nap eseményeire. Ünnepi szónoklatok hangoznak el ilyenkor, mióta világ a világ, de legalábbis, mióta eszemet tudom.

A szónokok legnagyobb kihívása ilyenkor, hogy elkerülve az aktuálpolitikának még a látszatát is, mégis valamilyen párhuzamot vonjanak a dicső események és a mai, nem annyira dicső állapotok között.

Lássuk be, nem könnyű a feladat!

A szocialista rögválóság idejében ki is találták, hogy három tavaszi évfordulót összerosva, ezt a nehézséget ne háromszor, hanem csak egyszer kelljen megoldani. A félelmetesen cinikus „forradalmi ifjúsági napok”-ból – sorrendben 1848. március 15., 1919. március 21. és 1945. április 4. – nyilván március 15-e volt az ifjúság, április 4-e a forradalom, és március 21-e a napok, csak abból jutott mindjárt 133 is ennek a sokat szenvedett nemzetnek.

Ha az ünnepek összevonásával könnyíteni akartak a beszédíróknak, úgy nem jártak teljes sikerrel, hiszen e három emlékező napot egy kap alá venni csak nehezebbé tette a feladatot.

Hogyan, hogyan nem, a rendszer kimúlt, elmúltak a tavasz ifjúságnak szentelt napjai. Április 4-ről már mindenki tudja, hogy kitalált dátum, s nem azért kitalált, mert nem létezik, hanem azért, mert azon a nevezetes 1945. április 4-én az ég egy világon semmi nevezetes, főleg ünnepelni való dolog nem történt Magyarországon. A tanárképző főiskola történelem tanszékén bátor és jó fej oktatónak tartottuk, aki ezt a nyolcvanas évek közepén pedzegetni kezdte. A rendszer még ünnepeinek dátumában is hazug volt.

Március 21-e, a Tanácsköztársaság nevezetű borzalom kezdetének napja nekünk akkoriban, a

pannonhalmi bencéseknél nem telt el észrevétlenül. Az atyák ezen a napon rendalapítójukra, Nursiai Szent Benedekre, Európa védőszentjére emlékeztek. (Sándor, József, Benedek...) Főapát úr misét is mondott, a jó ebéd mellé torta is dukált, az iskolai naplókba pedig talán bekerült, hogy az iskola megünnepelte a jeles napot...

Március 15-e viszont maradt, és amíg magyar él a Földön, addig maradni is fog.

De mit kezdenek e megmaradt jeles nappal a liberális beszédírók? Eszméik köszönő viszonyban sincsenek a nap hőseinek gondolataival. Kossuth és társai iszonyodva fordítanak félre fejüket, mint ahogy a választópolgárok is örömteli módon ocsúdnak fel egy álomból, és látják egyre nagyobb biztonsággal, hogy a ma liberalizmusnak nevezett szörnyszülött semmilyen értékelhető választ nem ad semmilyen élő közösség számára. Egyszerűen fogalmazva: az önzés nem lehet megoldás egy közösség számára.

Vannak további gondok is.

Talán érdemes eltűnődni azon, hogy mai fogalmaink szerint ki számított volna mérsékelt, toleráns, politikailag korrekt, tehát követendő hangadónak az ünnepeltek közül?

Petőfi? Aligha. Vezető újságjaink, megmondó értelmiségünk háborús uszítónak, gyűlöletbeszéd-mondónak, árokásónak tartották volna. „Akasszátok fel a királyokat!” – írta 1848 fullasztóan meleg nyarán, s ma talán egy távoli európai fővárosban ülésező, soha, senki által meg nem választott adminisztrációs-bürokratikus csúcs-szervezet elnöke lenne a felszólítás tárgya.

Erdőssi, Guyon tábori lelkesze vajon milyen támadások keresztüzébe kerülne napjainkban, mert pap létére politizálni merészelt? Szerencsére, most mint hősré emlékezhetünk rá, mert Branyiszkónál keresztjét magasra emelte és az éppen megfutamodni készülő honvédek élére állt.

Ave Maria-kiáltását ékes magyar káromkodással fűszerezve vezette újabb, immár győzedelmes rohamra a februári fagyban kimerült magyar és tót honvédeket.

Bem apó ellen valószínűleg körözést adnának ki és a nemzetközi terrorizmus vádjával illetnék őt. Hiszen Oszama Bin Laden módjára hol itt, hol ott bukkant fel, Párizsban, Bécsben, Pest-Budán: éppen ahol kipattant a forradalom szikrája.

Görgey sem úszná meg a liberálisok osztotta billogot: munkahelyi veszélyeztetéssel vádolnák, mert fegyelmetlen katonája a főbelövést nem élte túl...

Damjanich többször megsértette a saját nemzetéhez tartozó, ám az osztrák oldalon harcolók személyiséghez fűződő jogait, amikor fölmenőket emlegetve kergette őket vörössipkásai élén.

Kossuthot nem is merem felemlíteni: talán egy laza szélsőséges jelzővel megúszhatná.

Egy pesti sztárügyvéd a média segítségével bármit és bármelyikükre rá tudna húzni, hogy aztán az átlagember szemét lesütve sunnyogjon át az utca másik oldalára, ha a megbélyegzett szembe jönne vele.

A legsúlyosabb vád persze honszeretetük lenne ellenük. Képtelenek voltak a békés egymás mellett élésre a csalárdul támadó bécsi udvarral. Semmit nem törődtek a nemzetközi megítéléssel, a szomszédok érzékenységgel s így elnyerték az utókor tiszteletét és megbecsülését. Ha kellett, mindannyian életüket adták volna olyan, ma ósdi-nak mondott és kigúnyolandó eszméért, amit hazaszeretetnek hívunk. Többen ezt meg is tették, olyanok, akik magyarul csak káromkodni tudtak (Pölsenberg Ernő), vagy pusztán fogadott hazájuk volt Magyarország (Leiningen Károly). Sokat jelentett nekik a Szűzmáriás zászló, és megköny-

nyezető imát vetettek papírra kivégzésük előtt (Damjanich János).

A magyar történelem erős az orosz betörésekben. Akadt olyan is, amelyet megtörténtekor segítségnyújtásnak hívtak. Az olműtzi alkotmányt – a józan ész parancsait szem előtt tartva – senkinek nem jutott eszébe esélyegyenlőségi törvénynek nevezni. A mai Magyarország hatályos médiatörvénye bírálóinak javára válna, ha elmélyednének az 1848. évi XVIII. törvénycikkben, amely a forradalom kivívott sajtótörvénye volt...

A 19. század magyarjai az eseményeket, népeket nevükön nevezték, és nem szavazták meg volt hóhéraikat újra semmilyen pozícióba. (Kortársaik, a bécsi nép, Metternichet elkergették, és pontum – többé még kocsmák gőzébe sem jutott senkinek eszébe, hogy visszasírja őt...) Helyzetüket reálisan látták, az ésszerű kompromisszumokat meg tudták kötni, az uralkodóval alig húsz esztendővel később – egyenrangú félként – kiegyeztek. A gerincük megmaradt, de nem voltak agyalágyultak.

A forradalom a következő forradalomig tart? Eddig nagyon úgy tűnik... Két forradalom között pedig felbuknának ilyen-olyan szereplők is. A ma pozitívnak beállított személyiségek el is tűnhetnek a történelem süllyesztőjében, ellenben a ma megvetettek és lenézettek holnap hőökként kerülhetnek a történelemkönyvek legdicsebb lapjaira.

Vajon sikerült megoldanunk a liberális beszédírók dilemmáit, vagy tanácsoljuk számukra, hogy inkább a megújuló természet hangjaira figyeljenek, csodálkozzanak rá a csöndre – néha az is milyen sokatmondó lehet...

1848. évi XVIII. törvénycikk sajtótörvény

Az előző vizsgálat eltöröltetvén örökre, s a sajtószabadság visszaállítatván, ennek biztositékával ideiglenesen rendeltetnek:

1. § Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti.

2. § Sajtóutoni közlés alatt értetik: minden olyan közlés, melly vagy szavakban, vagy ábrázolásokban, nyomda, könyomda s metszés által eszközöltetik, és a mellyek közzététele, a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával, már megkezdődött.

I. FEJEZET

Sajtóvétségekről

3. § Ki valamely bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó útján, és a bűn, avagy vétség valósággal el is követetik, a felhívó, mint bűnrészes tekintetvén, a köztörvények súlya szerint büntettetik.

4. § Ki valamely bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó útján, de annak nem lőn semmi következménye, mint bűnkísérő tekintetvén, a köztörvények súlya szerint fog büntettetni.

5. § Ki a nyilvános köz- és vallásos erkölcsiségből, s a tisztéséges erkölcsökből csúfot üz, 1 évre terjedhető fogsággal, és 400 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

6. § Ki a magyar szent korona alá helyezett terület tökéletes álladalmi egységének, ki a sanctio pragmaticánál fogva megállapított, s az uralkodóház közösségében létező birodalmi kapcsolatnak tetteles felbontására izgat; ki az alkotmány erőszakos megváltoztatására s a törvényes felsőség elleni engedetlenségre lázít, s bűnök elkövetésére hiv fel és buzdít, négy évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető büntetéssel fog büntettetni.

7. § Ki a felség személyének sérthetetlenége, a királyi székbeli örökösödésnek megállapított rende ellen kikel, avagy a királynak magas személye ellen sértés követ el, hat évig terjedhető fogsággal, és 3000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

8. § Ki az uralkodóház tagjai ellen követ el sértést, 4 évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

9. § Ki a közbéke és csend erőszakos megzavarására lázít, két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

10. § Ki törvény által alkotott valamely hatóságot vagy testületet rágalmakkal illet, két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

11. § Ki valamely köztisztviselőt vagy közmegbízásban eljárót, hivatalos tetteire vonatkozólag rágalmakkal illet, egy évig terjedhető fogsággal és 600 frtig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

12. § Ki magán személyt rágalmakkal illet, hat hónapig terjedhető fogsággal és 300 ftra emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

Egyszersmind a panaszkodónak okozott pörlekedési költségekben és a közzététele által reá nézve előidézett károkból is a panaszkodó részére el fogván marasztalni.

13. § Sajtóvétségért büntettetik a szerző; ha ez nem tudatnék, a kiadó; ha ez sem tudatnék, a nyomda vagy metszde tulajdonosa.

14. § Ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, mindenféle törvényszékek, és törvény által alkotott egyéb testületek iratait, és azok nyilvános üléseit hív szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.

15. § A fogság és pénzbüntetés, a körülmények szerint, külön is, együtt véve is alkalmaztathatik.

Minden pénzbüntetések és elkobzások az országos pénztár javára fordíttatnak.

16. § Ki ugyanazon vétséget, mellyért már egyszer büntetve volt, ismét elköveti, azon büntetésnél, mellyre első ízben ítéltetett, felével súlyosabban büntetethetik.